

Nacrt
Prijedlog Zakona broj _____

**NACRT PRIJEDLOGA ZAKONA O MIRENJU,
S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

Zagreb, prosinac 2010.

PRIJEDLOG ZAKONA O MIRENJU, S KONAČNIM PRIJEDLOGOM

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o mirenju sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4. podstavka 1. Ustava Republike Hrvatske («Narodne novine» broj 41/01. – pročišćeni tekst, 55/01. i 76/10.).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM, TE POSLJEDICE KOJE ĆE NASTATI DONOŠENJEM ZAKONA

Prvi Zakon o mirenju („Narodne novine“, broj 163/03.) Republika Hrvatska donijela je 2003. godine. Isti je predstavljao pravni okvir za razvoj, ali i poticanje afirmacije mirenja kao jednog od načina rješavanja sporova. Može se sa sigurnošću kazati da je Zakon u većoj mjeri u tome i uspio. Naime, alternativni načini rješavanja sporova u njihovom modernom i suvremenom obliku i shvaćanju prije donošenja prvog Zakona o mirenju u Republici Hrvatskoj nisu imali tradiciju, odnosno o njima se vrlo malo znalo.

Od donošenja citiranog Zakona pa do njegove novele iz 2009. godine („Narodne novine“, broj 79/09.), odnosno ovog novog Zakona, mirenje je doživjelo veliku afirmaciju, ali se značajno razvila i svijest o njegovim prednostima u odnosu na sudski postupak kao redovan put pravne zaštite.

Vlada Republike Hrvatske prepoznala je značaj mirenja i njegove moguće pozitivne učinke u reformi pravosudnog sustava. Razvoj mirenja važan je dio „Strategije reforme pravosudnog sustava“ – strateškog dokumenata u kojem su zadane smjernice razvoja hrvatskog pravosuđa, ali i zacrtane mjere kojima će se ono učiniti bržim i učinkovitijim, odnosno modernizirati kako bi odgovorilo visokim zahtjevima suvremenog društva.

Za razvoj mirenja značajan je i nedavno okončan projekt „PHARE 2005 - Jačanje mirenja kao alternativnog načina rješavanja sporova“ koji je odobren i financiran od strane Europske Unije. Njegov je cilj bio uspostaviti održivu strukturu i sustav za mirenje u Republici Hrvatskoj. Ovaj je projekt iznjedrio niz značajnih rezultata. Educiran je veliki broj izmiritelja, izrađena je web stranica specijalizirana za mirenje u okviru informacijskog sustava Ministarstva pravosuđa, donijet je Etički kodeks za izmiritelje, izrađena je tzv. Knjiga prakse koja predstavlja svojevrsan priručnik sudovima za provođenja postupaka mirenja, osnovan je registar izmiritelja i akreditiranih institucija za mirenje koje vodi Ministarstvo pravosuđa. Kao najvažnije, izrađena je komunikacijska strategija kojom su razrađeni načini kako upoznati javnost s prednostima mirenja i time navesti potencijalne korisnike da mirenje koriste u što većoj mjeri.

Iz spomenutog PHARE projekta proizašle su i preporuke za izradu Strateške studije razvoja sustava mirenja u građanskim i trgovačkim postupcima u Republici Hrvatskoj koju je prihvatila Vlada Republike Hrvatske. Ona sadrži smjernice namijenjene uspostavi odgovarajućeg regulatornog okvira te drugih sredstava za daljnji razvoj mirenja. Citiranjem Strateškog studijom predviđeno je obnavljanje i daljnje moderniziranje normativnog okvira, tj. donošenje novog Zakona o mirenju.

Još jedan razlog za donošenje novog Zakona o mirenju je potpuno usklađivanje s novom Direktivom 2008/52/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2008. o određenim aspektima mirenja u građanskim i trgovačkim predmetima (Službeni list Europske zajednice L 136, od 24. svibnja 2008.).

Osim usklađenja s pravnom stečevinom Europske Unije, ovaj će Zakon omogućiti daljnji razvoj i prihvaćanje mirenja kao načina rješavanja sporova te jednaku dostupnost mirenja državljanima Europske Unije i hrvatskim državljanima. Mirno rješavanje sporova postao je politički prioritet u Europskoj Uniji, ali i civilizacijsko dostignuće svake moderne države. Ovim Zakonom, ali i daljnjom afirmacijom i razvojem mirenja Republika Hrvatska će se značajno približiti europskim standardima.

III. OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu Zakona o mirenju nije potrebno osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

IV. PRIJEDLOG DA SE ZAKON DONESE PO HITNOM POSTUPKU

Sukladno odredbi članka 161, stavka 1. Poslovnika Hrvatskog sabora („Narodne novine“, broj: 71/00., 129/00., 117/01., 6/02 – pročišćeni tekst, 41/02., 91/03., 58/04., 39/08. i 86/08.) predlaže se donošenje ovog Zakona po hitnom postupku budući da se predloženim Zakonom hrvatsko zakonodavstvo dodatno usklađuje s propisima Europske Unije.

V. TEKST PRIJEDLOGA ZAKONA

Tekst prijedloga zakona dan je u obliku konačnog Prijedloga zakona o mirenju.

VI. OBRAZLOŽENJE POJEDINIH ODREDBI ZAKONA O MIRENJU

Tekst obrazloženja pojedinih odredbi Zakona o mirenju, dan je u prilogu ovoga Prijedloga zakona.

ZAKON O MIRENJU

OPĆE ODREDBE

Područje primjene

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom uređuje mirenje u građanskim, trgovačkim, radnim i drugim sporovima o pravima kojima stranke mogu slobodno raspolagati.

(2) Odredbe ovog Zakona odgovarajuće se primjenjuju i na mirenje u drugim sporovima, ako to odgovara prirodi pravnog odnosa iz kojeg proizlazi spor i ako posebnim zakonom za te sporove nisu propisana drugačija pravila.

(3) Odredbe ovog Zakona na odgovarajući će se način primjenjivati i na mirenja u kojima jedna od stranaka ima prebivalište ili boravište, odnosno sjedište izvan Republike Hrvatske.

Svrha zakona

Članak 2.

(1) Svrha je ovog Zakona olakšavanje pristupa mirenju kao odgovarajućem postupku rješavanja sporova, osiguravanje raspoloživosti mirenja, jačanje svijesti o mirenju kroz poticanje primjene mirenja te osiguravanje uravnoteženog odnosa između mirenja i sudskog postupka.

(2) U cilju ostvarenja svrhe ovog Zakona poticat će se i ohrabrivati korištenje mirenja i edukacija izmiritelja objavljivati sve informacije o mirenju, izmiriteljima, institucijama za mirenje te ih učiniti dostupnim putem sredstava javnog priopćavanja, elektronskih i drugih medija.

Definicije

Članak 3.

U smislu ovoga Zakona:

– mirenje je svaki postupak, bez obzira na to provodi li se u sudu, instituciji za mirenje ili izvan njih, u kojem stranke nastoje sporazumno riješiti spor uz pomoć jednog ili više izmiritelja koji strankama pomažu postići nagodbu, bez ovlasti da im nametnu obvezujuće rješenje,

– izmiritelj je osoba koja na temelju sporazuma stranaka provodi postupak mirenja

– institucija za mirenje je pravna osoba, tijelo pravne osobe ili ustrojstvena jedinica pravne osobe koja organizira postupke mirenja.

Načela tumačenja zakona

Članak 4.

(1) Prilikom tumačenja odredaba ovog Zakona treba se ravnati načelima savjesnosti i poštenja te međunarodno prihvaćenim standardima mirenja izraženima u aktima Europske Unije, Ujedinjenih naroda i Vijeća Europe.

(2) Pitanja koja nisu uređena ovim Zakonom treba rješavati u skladu s načelima dragovoljnosti, učinkovitosti postupka, jednakog postupanja sa strankama, autonomije stranaka u postupku, povjerljivosti postupka i nepristranosti izmiritelja.

POSTUPAK MIRENJA

Mirenje i drugi postupci o biti spora

Članak 5.

Mirenje se može provoditi neovisno o tome vodi li se o predmetu spora sudski, arbitražni ili drugi postupak.

Početak postupka mirenja

Članak 6.

(1) Za pokretanje postupka mirenja nije potrebno unaprijed sklopiti sporazum kojim se stranke obvezuju da će buduće sporove rješavati mirenjem.

(2) Mirenje počinje prihvatom prijedloga za provođenje postupka mirenja, osim ako je za sporove u kojima postoji obveza pokretanja postupka mirenja propisano ili ugovoreno drugačije.

(3) Ako se stranke nisu drugačije sporazumjele, druga se stranka o prijedlogu za provođenje mirenja mora izjasniti u roku od 15 dana od dana kada je primila prijedlog za provođenje mirenja, ili u drugom roku za odgovor naznačenom u prijedlogu.

(4) Ako se druga stranka o prijedlogu za provođenje mirenja ne izjasni u roku iz stavka 3. ovoga članka, smatrat će se da je prijedlog za mirenje odbijen.

(5) Ako je posebnim propisom određen rok za podnošenje tužbe, postupak mirenja se u slučaju iz stavka 4. ovog članka smatra okončanim.

Imenovanje izmiritelja

Članak 7.

(1) Imenovanje izmiritelja obavlja se prema pravilima o kojima su se stranke sporazumjele.

(2) Stranke sporazumno određuju hoće li mirenje provoditi jedan ili više izmiritelja i tko će se imenovati za izmiritelja.

(3) Ako se stranke ne mogu sporazumjeti o broju ili osobi, odnosno osobama izmiritelja, mogu zatražiti da ih odredi ili da ih imenuje institucija za mirenje ili neka treća osoba (u daljnjem tekstu: tijelo za imenovanje).

Obveze izmiritelja

Članak 8.

(1) Izmiritelj je u postupku mirenja dužan postupati stručno, svrhovito i nepristrano.

(2) Osoba kojoj se ponudi imenovanje za izmiritelja dužna je otkriti sve okolnosti koje bi mogle dati povoda opravdanoj sumnji u njenu nepristranost i neovisnost. Nakon imenovanja, izmiritelj je dužan priopćiti takve okolnosti strankama čim za njih sazna, ako to već ranije nije učinio.

Način provođenja mirenja

Članak 9.

(1) Mirenje se provodi na način o kojem su se stranke sporazumjele.

(2) Izmiritelj će pri vođenju postupka zadržati pravičan i jednak odnos prema strankama.

Sastanci izmiritelja i stranaka

Članak 10.

(1) Izmiritelj se u postupku mirenja može sastajati sa svakom od stranaka odvojeno.

(2) Ako se stranke nisu drugačije sporazumjele, izmiritelj može informacije i podatke koje je primio od jedne stranke prenijeti drugoj stranci samo uz njezin pristanak.

Pravo izmiritelja da predlaže nagodbu

Članak 11.

Izmiritelj može sudjelovati u sastavljanju nagodbe i predlagati njezin sadržaj.

Dovršetak postupka mirenja

Članak 12.

Mirenje je dovršeno:

– ako je jedna stranka uputila drugim strankama i izmiritelju pisanu izjavu o odustajanju od postupka mirenja, osim ako u postupku nakon odustajanja jedne stranke sudjeluju dvije ili više stranaka koje su voljne mirenje nastaviti;

– ako su stranke uputile izmiritelju pisanu izjavu o dovršetku postupka,

– odlukom izmiritelja da se postupak mirenja obustavlja, donesenom u pravilu nakon što je o tome strankama bila dana mogućnost da se izjasne, a zbog toga što daljnje nastojanje da se postigne mirno rješenje spora više nije svrhovito;

– ako se nagodba ne sklopi u roku od 60 dana od početka mirenja, odnosno u drugom roku u skladu sa sporazumom stranaka;

– sklapanjem nagodbe.

Učinci nagodbe

Članak 13.

(1) Nagodba sklopljena u postupku mirenja obvezuje stranke koje su ju sklopile. Ako su nagodbom stranke preuzele određene obveze, one su ih dužne pravodobno izvršiti.

(2) Nagodba koja je sklopljena u postupku mirenja je ovršna isprava ako je u njoj utvrđena određena obveza na činidbu o kojoj se stranke mogu nagoditi te ako sadrži izjavu obvezanika o neposrednom dopuštenju ovrhe (klauzulu ovršnosti).

(3) Klauzulom ovršnosti obvezanik izričito pristaje da se na temelju nagodbe radi ostvarenja dužne činidbe nakon dospjelosti obveze može neposredno provesti prisilna ovrha. Klauzula ovršnosti može biti sadržana i u posebnoj ispravi.

(4) Ovrha nagodbe iz st. 2. ovoga članka će se odbiti:

- ako sklapanje nagodbe nije dopušteno;
- ako je nagodba suprotna javnom poretku;
- ako je sadržaj nagodbe neprovediv ili nemoguć.

(5) Stranke se mogu sporazumjeti i da se nagodba sastavi u obliku javnobilježničkog akta, sudske nagodbe ili arbitražnog pravorijeka na temelju nagodbe.

Povjerljivost

Članak 14.

(1) Ako se stranke nisu drugačije sporazumjele, izmiritelj je dužan u odnosu na treće osobe čuvati povjerljivim sve informacije i podatke za koje sazna tijekom postupka mirenja, osim ako ih je na temelju zakona dužan priopćiti ili ako je to nužno radi provedbe ili ovrhe sklopljene nagodbe.

(2) Izmiritelj odgovara za štetu koju je prouzročio povodom obveza iz stavka 1. ovog članka.

(3) Odredbe stavka 1. i 2. ovoga članka na odgovarajući se način primjenjuju i na stranke te na druge osobe koje su u postupku mirenja sudjelovale u bilo kojem svojstvu.

Dopuštenost dokaza

Članak 15.

(1) U sudskom, arbitražnom ili drugom postupku nije dopušteno davati izjave, predlagati dokaze ili podnositi drugi dokaz u bilo kojem obliku, ako se takav dokaz odnosi na:

- činjenicu da je jedna od stranaka predlagala ili prihvatila mirenje,
- izjave o činjenicama ili prijedlozima koje su stranke u postupku iznosile,
- priznanje zahtjeva ili činjenica izvršeno tijekom postupka, ako takva očitovanja nisu sastavni dio nagodbe,
- isprave koje su pripremljene isključivo za potrebe postupka mirenja, osim ako je zakonom utvrđeno da je njihovo iznošenje nužno radi provedbe ili ovrhe sklopljene nagodbe,
- spremnost stranaka da tijekom postupka prihvate iznijete prijedloge
- i druge u postupku iznijete prijedloge.

(2) Ako se stranke nisu drugačije sporazumjele, izmiritelj i osobe koje sudjeluju u postupku mirenja u bilo kojem svojstvu, ne mogu biti prisiljene svjedočiti u arbitražnom, sudskom ili bilo kojem drugom postupku vezano za informacije i podatke koji proizlaze iz postupka mirenja ili su s njim povezani.

(3) U sudskom, arbitražnom ili drugom postupku dokazi iz st. 1. odbacit će se kao nedopušteni. Iznimno, podaci i informacije iz stavka 1. ovoga članka se u postupku pred arbitražom, sudom ili drugim državnim tijelom mogu otkriti ili upotrijebiti u dokazne svrhe samo:

- ako je to nužno zbog zaštite javnog poretka i samo pod uvjetima i u opsegu koji zahtijeva zakon, ili
- ako je to potrebno za provedbu ili ovrhu nagodbe.

(4) Osobe koja postupe suprotno stavku 1. i 2. ovoga članka odgovorne su za štetu koju time prouzroče.

(5) Odredbe stavaka 1. do 4. ovoga članka primjenjuju se bez obzira na to je li arbitražni, sudski, ili drugi slični postupak povezan sa sporom glede kojeg se vodio ili se vodi postupak mirenja.

(6) Osim u slučaju iz stavka 1. ovog članka, dokazi koji su inače dopušteni u arbitražnom, sudskom ili drugom sličnom postupku, neće biti nedopušteni samo zato jer su bili upotrijebljeni u postupku mirenja.

Nespojivost funkcije izmiritelja

Članak 16.

(1) Ako se stranke nisu drugačije sporazumjele, izmiritelj ne može biti sudac ili arbitar u sporu koji je bio ili jest predmet postupka mirenja, ili u nekom drugom sporu koji je proizašao iz toga pravnog odnosa ili je u vezi s njim.

(2) Iznimno od odredbe st. 1. ovoga članka, stranke mogu ovlastiti izmiritelja da kao arbitar donese pravorijek na temelju nagodbe.

Učinak na zastarne rokove i rokove za podnošenje tužbe

Članak 17.

(1) Stranke koje su u skladu s ovim Zakonom izabrale mirenje radi pokušaja rješavanja spora ne smiju izgubiti mogućnost pokretanja sudskog, arbitražnog ili drugog postupka zbog proteka zastarnog ili prekluzivnog roka.

(2) Pokretanjem postupka mirenja zastara se prekida.

(3) Ako se mirenje okonča bez zaključenja nagodbe, smatra se da prekida nije bilo.

(4) Iznimno od odredbe st. 3, ako u roku od 15 dana od dovršetka mirenja, stranke podnesu tužbu ili poduzmu drugu radnju pred sudom ili drugim nadležnim tijelom radi utvrđivanja, osiguranja ili ostvarenja tražbine, smatrat će se da je zastara prekinuta trenutkom pokretanja postupka mirenja.

(5) Ako je posebnim propisom određen rok za podnošenje tužbe, taj rok ne teče dok mirenje traje, a započet će ponovno teći istekom petnaestog dana od dovršetka mirenja

Odnos mirenja i drugih postupaka o istom predmetu spora

Članak 18.

Ako su se stranke sporazumjele o provođenju mirenja i izrijekom se obvezale da tijekom točno određenog vremenskog razdoblja ili do nastupanja točno određenog uvjeta neće pokretati ili nastavljati sudske, arbitražne ili druge postupke, takav sporazum ima obvezujući učinak. U tom slučaju, sud, arbitri ili druga tijela kod kojih se pokrene postupak o istom predmetu spora, odbacit će na zahtjev druge stranke akt kojim se postupak pokreće ili nastavlja.

Ovlaštenje tijela koje vodi postupak

Članak 19.

(1) Tijekom sudskog, upravnog ili drugog postupka tijelo koje vodi postupak će u sporovima iz članka 1. ovoga Zakona preporučiti strankama da spor riješe u postupku mirenja u skladu s odredbama ovoga Zakona, ako ocijeni da postoji mogućnost rješavanja spora mirenjem.

(2) Tijelo iz stavka 1. ovoga članka može pozvati stranke i na informativni sastanak o korištenju mirenja.

Troškovi

Članak 20.

Ako se stranke nisu drugačije sporazumjele, svaka snosi svoje troškove, a troškove postupka mirenja stranke snose na jednake dijelove, odnosno u skladu s posebnim zakonom ili pravilima institucija za mirenje.

MIRENJE U PREKOGRANIČNIM SPOROVIMA

Primjena zakona u prekograničnim sporovima

Članak 21.

(1) Odredbe ovog Zakona primjenjuju se i u prekograničnim sporovima u građanskim i trgovačkim predmetima.

(2) Prekogranični sporovi u smislu ovog Zakona ne smatraju se porezni, carinski ili upravne sporovi ili oni sporovi koji se odnose na odgovornost države za čine ili propuste u vršenju vlasti.

Prekogranični spor

Članak 22.

(1) Prekogranični spor u smislu ovog Zakona je spor u kojem jedna od stranaka ima prebivalište ili uobičajeno boravište u državi članici Europske Unije (dalje u tekstu: državi članici), a u kojoj ga druga stranka nema na dan:

- kad su se stranke sporazumjele o korištenju mirenja nakon što je došlo do spora,
- kad je sud odredio mirenje,
- kad je po nacionalnom pravu nastala obveza primjene mirenja,
- kad je sud kojemu je podnesena tužba uputio stranke na mirenje

(2) Iznimno, u svrhu primjene članaka 14. i 17. ovoga Zakona, prekogranični spor je i onaj spor u kojem je sudski ili arbitražni postupak između stranaka započet u državi članici u kojoj stranke nisu imale prebivalište ili uobičajeno boravište na dan na koji upućuju prva tri podstavka iz stavka 1. ovog članka.

(3) Odredbe o prekograničnom sporu neće se primjenjivati u odnosu na Kraljevinu Dansku.

Prebivalište odnosno boravište u prekograničnom sporu

Članak 23.

(1) Za odlučivanje o tome ima li stranka prebivalište na području države članice pred čijim se sudom vodi postupak, sud će primijeniti pravo Republike Hrvatske.

(2) Ako stranka nema prebivalište u državi članici pred čijim se sudom vodi postupak, tada, u cilju određivanja ima li stranka prebivalište u drugoj državi članici, sud će primijeniti pravo te države članice.

(3) Trgovačko društvo, druga pravna osoba ili udruženja fizičkih ili pravnih osoba, imaju prebivalište u mjestu u kojem imaju:

- registrirano sjedište, ili
- sjedište svojih upravnih tijela, ili
- glavno mjesto poslovanja.

(4) U odnosu na Ujedinjeno Kraljevstvo i Irsku, „registrirano sjedište“ znači registrirani ured ili, ako takav ne postoji, mjesto osnivanja, ili, ako takvo mjesto ne postoji, mjesto po čijem je pravu društvo osnovano.

(5) Za određivanje ima li zaklada sjedište u državi članici pred čijim sudovima se vodi postupak, sud će primijeniti mjerodavna pravila o rješavanju sukoba zakona.

Ovrha nagodbe postignute mirenjem u prekograničnom sporu

Članak 24.

(1) Ako država članica u skladu sa svojim propisima osigurava mogućnost strankama, ili jednoj od njih uz izričiti pristanak druge stranke, da se sadržaj pisane nagodbe postignute mirenjem u prekograničnom sporu utvrdi ovršnim, sud u Republici Hrvatskoj će priznati i ovršiti takvu nagodbu pod uvjetima iz članka 13. st. 1. do 4. ovoga Zakona.

(2) Ako je sadržaj nagodbe u državi članici unesen u neku drugu ovršnu ispravu tako što ga je sud ili drugo nadležno tijelo potvrdilo presudom, odlukom, arbitražnim pravorijekom ili drugom ovršnom ispravom u skladu s pravom države članice u kojoj je podnesen zahtjev, na priznanje i ovrhu te ovršne isprave primjenjuju se pravila mjerodavna za priznanje i ovrhu tih isprava.

(3) O zahtjevu za priznanje i o prijedlogu za određivanje ovrhe nagodbe iz st. 1. ovoga članka u predmetima iz stvarne nadležnosti trgovačkih sudova nadležan je Trgovački sud u Zagrebu, a u ostalim predmetima Županijski sud u Zagrebu.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Pravilnik o načinu vođenja i obliku registra izmiritelja te standardima za akreditiranje institucija za mirenje i izmiritelja

Članak 25.

Ministar nadležan za poslove pravosuđa će, u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, pravilnikom propisati način vođenja i oblik registra izmiritelja te standarde za akreditiranje institucija za mirenje i izmiritelja.

Prestanak važenja Zakona

Članak 26.

(1) Stupanjem na snagu ovog Zakona prestaje važiti Zakon o mirenju („Narodne novine“, broj 163/03. i 79/09.).

(2) Do donošenja pravilnika iz članka 25. ovoga Zakona, ostaje na snazi Pravilnik o registru izmiritelja i standardima za akreditiranje institucija za mirenje i izmiritelja („Narodne

novine“, broj 13/10.).

Stupanje na snagu

Članak 27.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«, osim odredbi članaka 21. do 24. ovoga Zakona koje stupaju na snagu danom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj Uniji.

OBRAZLOŽENJE POJEDINIH ODREDBI ZAKONA O MIRENJU

Članak 1.

Člankom 1. regulirano je područje primjene Zakona, te je isti tako stipuliran tako da ne ograničava korištenje mirenja gdje god je to moguće. Normativni okvir za mirenje definiran je na način koji je poticajan i permisivan. Zakon o mirenju je prema svome području primjene definiran kao opći, krovni zakon koji sadrži temeljne postulate za korištenje mirenja te velik broj pitanja prepušta autonomiji stranaka. Osnovno područje primjene Zakona određeno je tako da obuhvaća dispozitivne sporove (sporove o pravima kojima stranke mogu slobodno raspolagati). Kako se, međutim, mirenje i drugi načini alternativnog rješavanja sporova po posebnim zakonima koriste i u kontekstu nedispozitivnih sporova, osobito u obiteljskom pravu, propisano je, po uzoru na druge medijacijske zakone Europske Unije, da će se i u takvim sporovima kao supsidijarni izvor primjenjivati Zakon o mirenju, ako to odgovara prirodi pravnog odnosa i ukoliko posebnim zakonom nisu propisana drugačija pravila.

Stavkom 3. ovog članka bilo je važno naglasiti da se ovaj Zakon primjenjuje, kako na prekogranične sporove u smislu Direktive 2008/52/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2008. o određenim aspektima mirenja u građanskim i trgovačkim predmetima (dalje u tekstu: Direktiva), tako i na prekogranične sporove u kojima sudjeluju stranke iz drugih država izvan Europske Unije.

Članak 2.

Člankom 2. istaknuta je svrha Zakona. Odredbe imaju usmjeravajući i deklaratorni karakter, a sadržajno odgovaraju i smjernicama sadržanim u Direktivi te preporukama PHARE projekta. Posebno je istaknuta važnost informiranja o mirenju i poticanja njegovog korištenja, u čemu posebnu ulogu imaju nadležna državna tijela (Ministarstvo pravosuđa, sudovi, upravna i druga tijela) te svi oni koji provode postupke mirenja (centri za mirenje).

Članak 3.

Člankom 3. dano je tumačenje pojedinih temeljnih izraza korištenih u Zakonu, kao što je određenje mirenja, izmiritelja i institucije za mirenje. Definicije su usklađene s međunarodnim standardima i odredbama Direktive.

Članak 4.

Članak 4. sadrži osnovna interpretativna načela te stimulira teleološko tumačenje zakonskih odredbi u duhu savjesnosti i poštenja te rješavanje svih otvorenih pitanja u duhu dragovoljnosti, učinkovitosti, jednakosti u postupanju sa strankama, autonomije stranaka, povjerljivosti postupka i nepristranost izmiritelja. Pomoć u razumijevanju i tumačenju ovih pojmova mogu pružiti i akti međunarodnih organizacija u kojima su definirani danas univerzalno prihvaćeni međunarodni standardi mirenja, a koji su poslužili prilikom oblikovanja zakonskih normi. Riječ je o aktima Europske Unije (Direktiva o određenim aspektima mirenja), Ujedinjenih naroda (UNCITRAL-ov Model zakon o međunarodnom trgovačkom mirenju) te Vijeća Europe (relevantne preporuke o mirenju u građanskim i trgovačkim sporovima).

Članak 5.

Člankom 5. istaknuto je da se postupak mirenja može provesti i onda kada se o istom predmetu već vodi sudski, arbitražni ili drugi postupak. U smislu ovoga članka prostor za mirenje ostaje konstantno otvoren, bez obzira je li spor tek nastao, ili je on već iznesen pred neko drugo nadležno tijelo. Tijek drugog postupka (litispencija) nije procesna zapreka za pokretanje i uspješno provođenje mirenja, koje će u pravilu dovesti i do okončanja svih drugih već pokrenutih postupaka.

Članak 6.

Članak 6. uređuje trenutak početka postupka mirenja. Točno određenje trenutka kada mirenje počinje odnosno završava (v. čl. 12.) posebno je važno jer pokretanje postupka dovodi do prekida zastare, odnosno do prekida prekluzivnih rokova za podnošenje tužbe (v. čl. 17.). Definicija početka postupka mirenja, utemeljena na međunarodnim standardima, počiva na pretpostavkama dobrovoljnosti i autonomije stranaka. Iako se mirenje može temeljiti i na posebnim ugovornim klauzulama kojima se predviđa rješavanje budućih sporova mirenjem (tzv. medijacijske klauzule), za pokretanje mirenja sklapanje takvih sporazuma nije nužno (v. st. 1.). Mirenje u pravilu počinje prihvatom prijedloga (ponude) da se provede mirenje. Za tzv. obvezne medijacije - slučajeve u kojima zakon predviđa obvezu pokušaja mirenja – može se propisati i drugačije rješenje, a njega mogu ugovoriti i stranke (st. 2.). Uređen je i rok za izjašnjavanje o prijedlogu za provođenje mirenja (st. 3.) te posljedice propuštanja odgovaranja na njega.

Stavkom 5. ovoga članka razjašnjene su nedoumice koje bi mogle nastati u praksi. Naime, sličan prijedlog stoji i u pravilniku o mirenju u individualnim radnim sporovima koji je izradila tripartitna radna grupa u sklopu MATRA projekta „Mirenje u individualnim radnim sporovima“, a koji inače donose sindikat i poslodavac sporazumno (ili poslodavac uz prethodnu suglasnost sindikata) na temelju odredaba o mirenju koje se nalaze u određenim kolektivnim ugovorima.

Naime, u ZOR-u u čl. 129. st. 5. uređen je utjecaj postupka mirenja na prekluzivni rok za tužbu u slučaju kad je zakonom, drugim propisom, kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu predviđen postupak mirnoga rješavanja nastalog spora, pa tako rok od petnaest dana za podnošenje zahtjeva sudu teče od dana okončanja toga postupka. Stoga je, što se tiče početka mirenja u individualnim radnim sporovima, bila problematična situacija u kojoj se druga stranka nije očitovala u zadanom roku na prijedlog o pokretanju postupka mirenja pa se time smatralo kako prijedlog nije prihvaćen (odnosno, prema Zakonu o mirenju se smatralo da je prijedlog odbijen) – dakle, postavilo se pitanje što učiniti u tom slučaju s obzirom da postupak mirenja nije počeo, a prekluzivni rok od 15 dana počinje prema ZOR-u teći od dana okončanja postupka mirenja. Stoga je tripartitna radna grupa u pravilnik unijela odredbu da se u situaciji u kojoj se druga stranka nije u zadanom roku očitovala na dostavljen prijedlog o pokretanju postupka mirenja smatra kako prijedlog nije prihvaćen, čime se postupak mirenja smatra okončanim.

Također, ZOR uređuje utjecaj postupka mirenja na prekluzivni rok samo u slučaju kad je zakonom, drugim propisom, kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu predviđen postupak mirnoga rješavanja nastalog spora, izvan čega su recimo slučajevi da navedenim izvorima radnog prava nije predviđen postupak mirenja, ali su se radnik i poslodavac odlučili na mirenje nakon nastalog spora (odnosno, jedna strana je odlučila pokrenuti postupak mirenja), ili su se unaprijed sporazumjeli o postupku mirenja time što su unijeli klauzule o mirenju u ugovor o radu radnika. Sada Zakon o mirenju u čl. 17., a sukladno Direktivi, konačno uređuje utjecaj postupka mirenja na prekluzivne rokove, pa su stoga i takvi slučajevi riješeni, no opet ostaje problematična situacija u kojoj se druga stranka nije očitovala u zadanom roku na prijedlog o pokretanju postupka mirenja pa se smatra kako je prijedlog odbijen te mirenje zapravo nije niti započelo. Stoga je za taj slučaj, a u skladu s rješenjem iz gore navedenog pravilnika o mirenju u individualnim radnim sporovima, trebalo uvesti presumpciju da će se u slučaju kad je posebnim propisom određen rok za podnošenje tužbe (prekluzivni rok) smatrati da je mirenje okončano.

Osim toga, valja naglasiti i da pravilnik o mirenju u individualnim radnim sporovima nije podzakonski propis, te nije konačno riješio taj slučaj u postupcima mirenja u individualnim radnim sporovima, a koji su predviđeni zakonom, posebnim propisom, kolektivnim ugovorom ili pravilnicima o radu, već je isti samo primjer pravilnika čiji konačni tekst utvrđuju poslodavac i sindikat, tj. stranke kolektivnog ugovora, pa bi bez ovog stavka postojala mogućnost da zbog nerazumijevanja situacije, predmetnu odredbu socijalni partneri izbace iz teksta.

Članak 7.

Člankom 7. reguliran je način imenovanja izmiritelja, odnosno tko i kako može izabrati izmiritelja, broj izmiritelja te mogućnost da se obavi supstitucijsko imenovanje od strane treće osobe ili tijela.

Članak 8.

Članak 8. od iznimne je važnosti jer sadrži glavne obveze i dužnosti izmiritelja u postupku mirenja. Njime je regulirana generalna obveza nepristranog i jednakog postupanja izmiritelja sa svakom od stranaka te obveza davanja očitovanja o svim okolnostima koje bi

mogle izazivati opravdanu sumnju u nepristranost i neovisnost izmiritelja. Riječ je jednoj od rijetkih kogentnih normi Zakona, od koje u interesu integriteta postupka mirenja ni stranke niti izmiritelji ne mogu sporazumno odstupiti. Ovo je usklađeno s pravilima Direktive.

Članak 9.

Člankom 9. reguliran je način provođenja mirenja. Naglašava se autonomnost i dispozitivnost, jer se mirenje primarno provodi na način o kojem su se stranke sporazumjele, bez obzira na vrstu sporazuma. U st. 2. naglašava se, međutim, da bez obzira na prihvaćena pravila mirenja pri vođenju postupka izmiritelj mora prema strankama zadržati pravičan (fer) i jednak odnos prema strankama. Ovaj je članak usklađen s pravilima Direktive.

Članak 10.

Člankom 10. regulirana je mogućnost sastanka izmiritelja i stranaka i načini postupanja tom prilikom.

Članak 11.

Člankom 11. dana je ovlast izmiritelju da sudjeluje u sastavljanju nagodbe i predlaganju njezina sadržaja. Time je, u skladu s međunarodnim standardima, kao temeljno polazište prihvaćen koncept evaluacijskog mirenja, tj. mirenja u kojem se izmiritelj može aktivno uključiti u pronalaženje uzajamno prihvatljivog rješenja. Ovu ovlast stranke izmiritelju mogu svojim sporazumom ograničiti.

Članak 12.

Člankom 12. precizirana su pravila o dovršetku mirenja. Ovo je bilo važno precizirati zbog utjecaja na eventualne zastarne i prekluzivne rokove te sprječavanje mogućih zloraba. Pravila odgovaraju standardnim rješenjima te stimuliraju djelotvorno provođenje postupka i lojalno ponašanje stranaka u postupku.

Članak 13.

Članak 13. jedan je od najvažnijih članaka. Njime je reguliran učinak nagodbe sklopljene u postupku mirenja, odnosno propisani uvjeti pod kojima se sklopljena nagodba može izvršiti. Propisano je da nagodba djeluje između stranaka i stvara obvezu koju su stranke dužne pravodobno izvršiti te da medijacijska nagodba ima i svojstvo ovršnog naslova koji se može neposredno izvršiti, ako sadrži izričitu klauzulu o dopuštenju ovrhe (klauzulu ovršnosti), kojom obvezanik bezuvjetno dopušta ovrhu o roku dospelosti tražbine. Alternativno, stranke se mogu sporazumjeti da, ako to odgovara njihovim potrebama, nagodbu redigiraju i u drugom obliku koji će nagodbi osigurati neposrednu ovršnost (st. 2.).

Članak 14.

Ovim je člankom regulirana jedno od temeljnih načela postupka mirenja, a to je povjerljivost. Sve osobe koje su sudjelovale u mirenju dužne su u čuvati kao tajnu sve informacije i podatke koje se odnose na postupak mirenja, uz rijetke iznimke koje proizlaze iz obveze poštivanja prisilnih propisa ili prirode stvari. Odredba o povjerljivosti usklađena je s pravilima iz Direktive i drugim međunarodnim standardima.

Članak 15.

Članak 15. također je od izuzetnog značenja. Njime je potanko regulirana nemogućnost prisile svjedočenja u arbitražnom, sudskom ili bilo kojem drugom postupku, izmiritelja i osoba koje su sudjelovale u postupku mirenja, a vezano za informacije i podatke koje proizlaze iz postupka mirenja ili su s njim povezane. Također su propisana i pravila kojima se imaju ravnati tijela pred kojima, suprotno obvezi povjerljivosti, budu predloženi ili izneseni dokazi koji se odnose na zaštićene informacije i podatke iz postupka mirenja. I ova je norma temeljena na međunarodnim standardima mirenja, a od vitalne je važnosti za osiguranje poticajne atmosfere u postupku mirenja, za čiju je djelotvornost važno uvjerenje stranaka da se informacije i prijedlozi izneseni u povjerljivom razgovoru s izmiriteljem i pregovorima u sklopu postupka mirenja neće zlorabiti u eventualnim kasnijim postupcima. Ove odredbe usklađene su s pravilima Direktive.

Članak 16.

Člankom 16. istaknuto je da izmiritelj ne može biti sudac ili arbitar u sporu koji je bio ili jest predmet postupka mirenja ili u nekom drugom sporu koji je proizašao iz tog pravnog odnosa ili u vezi s njim. Međutim, stavkom 2. dozvoljeno je da stranke koje su počele postupak mirenja naknadno ovlaste izmiritelja da postupi prema odredbama Zakona o arbitraži te da tada izmiritelj u svojstvu arbitra s ograničenim mandatom nagodbu redigira u obliku pravorijeka na temelju nagodbe.

Članak 17.

Člankom 17. regulirano je jedno od osnovnih postulata mirenja, a taj je da stranke koje su izabrale mirenje radi pokušaja rješavanja spora ne smiju izgubiti mogućnost pokretanje sudskog, arbitražnog ili drugog sudskog postupka zbog proteka zastarnog ili prekluzivnog roka. Ove odredbe usklađene su s pravilima Direktive.

Članak 18.

Člankom 18. propisan je obvezujući učinak medijacijskih sporazuma, pod uvjetom da su se stranke na određen način sporazumjele o provođenju mirenja i obvezale se da tijekom određenog vremenskog razdoblja neće pokretati ili nastavljati sudske, arbitražne ili druge postupke. Navedeno je da takvi medijacijski sporazumi obvezuju i sud i druga tijela, te propisana pravila za njihovo postupanje u slučaju kršenja preuzete obveze.

Članak 19.

Ovim je člankom regulirana mogućnost, važna naročito s aspekta razvoja i promidžbe mirenja, da tijelo koje vodi sudski, upravni ili drugi postupak može strankama preporučiti mirenje ili ih pozvati na informativni sastanak o korištenju mirenja. Ovo je usklađeno s

pravilima Direktive.

Članak 20.

Člankom 20. reguliran je način snošenja troškova.

Članak 21.

Člankom 21. ovog Zakona propisana je njegova primjena u prekograničnim sporovima u građanskim i trgovačkim predmetima, a u skladu s Direktivom.

Članak 22.

U članku 22. dana je definicija prekograničnog spora u skladu s Direktivom.

Članak 23.

Člankom 23. propisano je kako se utvrđuje prebivalište, odnosno boravište u prekograničnim sporovima, a u skladu s člancima 59. i 60. Uredbe EC broj 44/2001., odnosno u skladu s Direktivom.

Članak 24.

Člankom 24. propisana su pravila priznanju strane medijacijske nagodbe i ovrhe iste u Republici Hrvatskoj, a sve u skladu s Direktivom.

Članak 25.

Člankom 25. propisana je obveza ministra nadležnog za poslove pravosuđa da u roku od 3 mjeseca od dana stupanja na snagu novog Zakona donese novi pravilnik kojim će se propisati način vođenja i oblik registra izmiritelja te standardi za akreditiranje institucija za mirenje i izmiritelja

Članak 26.

Člankom 26. propisan je prestanak važenja starog Zakona o mirenju te Pravilnika o registru izmiritelja i standardima za akreditiranje institucija za mirenje i izmiritelja.

Članak 27.

Člankom 27. regulirano je stupanje Zakona na snagu.

